

ÖĞRETMEN ADAYLARININ “OKUL DENEYİMİ II” DERSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ (YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Yrd. Doç. Dr. Sinan AYDIN

YYÜ Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü
Matematik öğretmenliği A.B.D
sinanaydin@yyu.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Ahmet SELÇUK

YYÜ Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü
Fen Bilgisi öğretmenliği A.B.D
aselcuk@yyu.edu.tr

Yrd. Doç.Dr. Mustafa YEŞİLYURT

YYÜ Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü
Sınıf öğretmenliği A.B.D
mustafa@yyu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada, eğitim fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarında yer alan Okul Deneyimi II dersinin uygulanması ile ilgili öğretmen adaylarının görüşlerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda hazırlanan veri toplama aracı 2006–2007 öğretim yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören ve Okul Deneyimi II dersini alan 222 öğretmen adayına uygulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin Okul Deneyimi II uygulaması boyunca karşılaştıkları sorunları belirlemeyi amaçlayan bir bölüm veri toplama aracında yer almaktadır. Verilerin analizinde, bağımsız örneklem t-testi frekans, yüzde ve ortalama istatistikleri kullanılmıştır. Sonuçlar Okul Deneyimi II dersinin öğretmen adayları için gerekli bir ders olduğunu desteklemektedir.

Anahtar kelimeler: öğretmen adayı, okul deneyimi, fakülte-okul işbirliği

THE EFFECT OF “SCHOOL EXPERIENCE II” ON PRE-SERVICE ELEMENTARY TEACHERS (YUZUNCU YIL UNIVERSITY SAMPLE)

ABSTARCT

This study aims at revealing the opinions of students about school experience II in the curriculum of the Faculties of Education. In parallel to this aim, the survey has been applied to total 222 full time students of the Education Faculty of Yuzuncu Yil University, in the 2006-2007 academic calendars. The data was collected by using a questionnaire related to school experience. The data was analyzed in terms of independent samples t-test, frequencies, percentages and mean. The results sport that school experience II is really necessary course for teacher candidate.

Key words: pre-service elementary teacher, School Experience, faculty-school cooperation

GİRİŞ

Günümüzde birçok ülke yeni yapılanmalarla birlikte hızla değişen dünyaya ve daha yarışçı bir hale gelen hayata uyum sağlamak için eğitim alanında reform olarak düşünülebilecek çok sayıda yeniliği ve değişikliği gerçekleştirmektedir. Bu yenilikçi yaklaşımlar çoğunlukla öğretim programlarında yapılan düzenleme ve değişiklikler, öğretim stratejilerinin araştırma ve sorgulamaya yönelmesi, mevcut derslerin daha iyi yapılandırılması, ders saati ve öğretim yılı sürelerinin arttırılması ve sınıflardaki öğrenci sayılarının azaltılması, öğretim teknolojilerinden daha fazla faydalanılması gibi konular üzerine yoğunlaşmaktadır (Hurd, 2000; De Jong, 2000).

Öğretim programlarında yapılan yenilikler göz önünde bulundurulduğunda program içeriklerinin öğrenciye ve yaşadığı çevreye daha uygun yapıda oluşturulduğu, sorgulamaya ve düşündürmeye yönelik olarak geliştirildiği, ölçme ve değerlendirmede ise öğrencilerin ezber bilgilerinden çok beceri ve yetenekleri üzerine yönlenildiği görülmektedir. Bu programlarda, yeniçağın getirdiği zorluk ve fırsatlara hazırlamak amacıyla öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesine özel bir vurgu yapılmaktadır (Strage ve Bol, 1996).

Öğretim programlarıyla ilgili geliştirilen yapılandırmacı kuram kapsamındaki yaklaşımlar ülkemiz öğretim programlarını da etkilemiş, 1992–1993 yıllarında beliren ihtiyaçlar doğrultusunda Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı tarafından Milli Eğitim Bakanlığı ve Dünya Bankası desteğiyle Milli Eğitimi Geliştirme Projesinin bir bölümü olarak yeni bir öğretim programı geliştirme modeli oluşturulmuştur. Bu modelde, kapsamlı bir çalışma sonunda beliren ihtiyaçlar doğrultusunda, ulusal hedef ve öncelikler öncelikli dikkate alınarak programın amaçları, içerik, öğretim yöntem ve teknikleri, öğretim materyalleri sistematik olarak geliştirilmekte ve her birinin diğeriyle ilişkilendirilmesine özel bir önem verilmektedir. Programın tasarlanması aşamasından sonra laboratuvar okullarında deneme uygulamaları yapılmakta ve gerekli değişikliklerden sonra program ülke genelinde uygulanmaya konulmaktadır (EARGED, 1993).

Öğretim programlarının uygulayıcısı olan öğretmenler, öğrencilerin eğitim ve öğretim hayatlarında rol alan en temel aktörlerden birisidir. Öğretim yöntem ve teknolojilerinin gelişmesine paralellik gösteren bu rol; önceleri öğrenciler için en önemli

bilgi kaynağı iken bu gün bilgiye ulaşmanın kılavuzluğunu yapan bir konuma gelmiştir. Öğretmenlerden beklenen bu yeni rollerin geliştirilmesi için öğretmen eğitimi programlarında yeni gelişmeler doğrultusunda değişiklik yapılması gerekliliği gündeme gelmiştir (Korkmaz ve Akbaşlı, 2000; Köroğlu ve diğ., 2000).

Gereksinim duyulan günümüz öğretmen profilini yeniden oluşturmak amacıyla 1994–1998 yılları arasında YÖK-Dünya Bankası tarafından Mili Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında çalışmalar yapılmıştır. Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılanması kapsamında fakülte ve MEB okullarının ortak sorumluluğu temelinde öngörülen ve uygulamalı bir ders olan Okul Deneyimi-II dersinin amacı, öğretmen adayının daha önce edinmiş olduğu bilgi ve becerileri okul ortamında uygulamaya koyup geliştirmesi ve mesleğinin gerektirdiği yeterlilikleri kazanması için planlanmış bir derstir (Sands ve diğ., 1997; Kavcar ve diğ., 1999). Bu uygulamanın sonunda öğretmen adayının öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği yeterlikleri geliştirmesi, kendi alanındaki okul eğitim programını tam anlamıyla öğrenebilmesi, kullanılan ders kitaplarını ve öğrenci değerlendirme teknikleri hakkında yorum yapabilmesi, uygulama sırasında edindiği deneyimleri arkadaşları ve uygulama öğretim elemanı ile paylaşmayı geliştirebilmesi beklenmektedir (YÖK, 1998; YÖK, 1999; Baytekin ve diğ., 2002).

Eğitim fakültelerinin yeni eğitim programlarında yer alan Okul deneyimi II dersi, ilköğretim programları için dördüncü sınıf güz döneminde bir saatlik teorik kısmı fakülte bünyesinde ve dört saatlik uygulama kısmı ilköğretim okullarında işlenmektedir. Öğretmen adayları ilköğretim okullarında 14 hafta devam eden bir öğretim etkinliği programına katılırlar. Bu süreçte okul deneyimi I dersinde kazanılan bilgi ve becerilerin geliştirilmesinin yanı sıra mesleki yeterliliklerin kazanılması, muhtelif sınıflarda uygulamaların yapılması, ders kitapları ve öğrenci değerlendirme teknikleri hakkında deneyim kazanma ve bütün bu süreçte kazandıkları deneyimleri öğrenci arkadaşları, uygulama öğretmeni ve öğretim elemanı ile tartışacak bir düzeye gelirler (Sands ve diğ., 1997; Selçuk 2000). Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II dersinden faydalanma düzeylerinin kısmen de olsa bir farklılık gösterdiği söylenilebilir (Aksu, 2000; Anşın, 2003; Arı ve Kiraz, 1999; Azar, 2003). Bu nedenle Okul Deneyimi II dersini daha verimli ve daha etkili bir düzeye getirilmesinde öğretmen adaylarının görüşlerinin bilinmesi sürece katkı sağlama açısından önemli görülmektedir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı Okul Deneyimi II uygulamasına katılan öğretmen adaylarının okul deneyimi uygulamasına ilişkin görüşlerini değerlendirmektir. Bu amaçla hazırlanan alt amaçlar aşağıda sunulmuştur.

Alt Amaçlar

Araştırmada genel amaca ulaşmak için belirlenen alt amaçlar şunlardır:

1. Öğretmen adaylarının uygulamanın yararı konusundaki görüşleri nelerdir?
2. Öğretmen adaylarının uygulama okulu ve uygulama okulundaki etkinliklere ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Öğretmen adaylarının fakülte okul koordinasyonuna ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile ilgili görüşleri nelerdir?
5. Öğretmen adaylarının uygulama boyunca karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?

Sınırlılıklar

1. Araştırma, Okul Deneyimi II dersi kapsamında ilköğretim okullarına uygulama etkinliklerine katılan YYÜ Eğitim Fakültesi dördüncü sınıf öğretmen adayları ile sınırlıdır.

2. Araştırma 2006–2007 öğretim yılı güz dönemi ve örneklem olarak alınan öğretmen adaylarının sayısı ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Bu araştırmada evren hakkında genel bir yargıya varma temel amacı güdüldüğünden genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu model çerçevesinde anket tekniğinden yararlanılmıştır.

Evren ve Örneklem

2006–2007 öğretim yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi dördüncü sınıf öğrencileri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Evreni temsil edecek öğretmen

adaylarının seçimi küme örnekleme yöntemi ile yapılmıştır. Örnekleme oluşturan toplam 222 öğretmen adayının anabilim dallarına göre dağılımı aşağıda verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmen adaylarının anabilim dallarına göre dağılımı.

Anabilim dalı	Bayan	Erkek	Toplam
Fen Bilgisi Öğret.	5	37	42
Matematik Öğret.	8	43	51
Okul öncesi	1	23	24
Sınıf Öğretmenliği	21	47	69
Sosyal Bilgiler Öğret	9	27	36
Toplam	44	178	222

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada kullanılan dört dereceli likert tipi veri toplama aracı 20 maddeden oluşmaktadır ve Kudu ve arkadaşları (2006) tarafından geliştirilmiştir. Veri toplama aracında dokuz madde olumsuz ve 11 madde ise olumlu biçimde ifadelendirilmiştir. Veri toplama aracında, öğretmen adaylarının Okul Deneyimi-II dersine yönelik algılarını tespit etmeye yönelik 20 madde yer almaktadır. Öğretmen adaylarının kişisel bilgileri ile uygulama sırasında karşılaştıkları sorunlar, veri toplama aracına eklenen açık uçlu sorular ile elde edilmiştir. Veri toplama aracının Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.68'dir (Kudu ve diğ., 2006). Konuyla ilgili uzman görüşlerine başvurulduktan sonra veri toplama aracının güvenilir olduğunu kanaatine varılmıştır. Veri toplama aracı, örneklem grubuna öğretim yılının birinci dönemi sonunda uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde SPSS.10,0 programından faydalanılmıştır. Verilerin betimsel analizinde frekans (f) ve yüzde (%) dağılımlardan yararlanılmıştır. Veri girişinde olumsuz ifadeler ters kodlanmıştır. Yorumlamalarda öğretmen adaylarının Okul deneyimi II dersine ilişkin algılarını ifade eden önermeler "Tamamen katılıyorum

(TK), Biraz Katılıyorum (BK), Katılmıyorum (K) ve Kesinlikle Katılmıyorum (KK)” olarak belirlenmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın alt amaçlarına ilişkin elde edilen bulgular ve yorumları sırayla verilmektedir.

I. Alt Amaçla İlgili Bulgular

Araştırmanın birinci alt amacı, “Öğretmen adaylarının ilköğretim okullarında yapılan okul deneyimi II dersinin yararına ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmektedir.

Katılımcıların araştırma kapsamına alınan sorulara vermiş oldukları yanıtlar ve verilerin analizi Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının uygulamanın yararına ilişkin görüşleri.

	TK		BK		K		KK	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Okul deneyimi bence yararlı bir çalışma oldu.	156	70,2	50	22,5	15	6,8	1	0,5
Okul deneyimi sırasında öğretmenlik deneyimi kazandım	107	48,2	94	42,3	18	8,6	2	0,9
Okul deneyimi etkinlikleri ile ilgili bir dosya düzenlenmesini, çalışmalarımızın amacına ulaşması bakımından gerekli ve yararlı bulmuyorum.	29	13,1	73	32,9	70	31,5	50	22,5
Okul deneyimi etkinlikleri ile ilgili bir dosya düzenlenmesinde gerekli olan kriterleri yerine getirdiği inancındayım.	51	23,0	104	46,8	52	23,4	15	6,8
Okul deneyimi süresini verimli olarak kullanma olanağını bulamadım.	43	19,4	86	38,7	65	29,3	28	12,6

TK: Tam Katılıyorum, BK: Biraz Katılıyorum, K: Katılmıyorum, KK: Kesinlikle Katılmıyorum

Tablo 2’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan öğretmen adaylarının “okul deneyimi dersinin yararlı bir çalışma olduğu” düşüncesine, “tamamen katılıyorum”

diyenlerin oranı %70,2 ve “kısmen katılıyorum” diyenlerin oranı da %22,5 olarak bulunmuştur. Bu sonuç tüm öğrencilerin %92,7’sinin çalışmaların verimli olduğu fikrine katıldıklarını göstermektedir. Ayrıca katılımcılar “okul deneyimi süresinin verimli olarak kullanılmadığı” şeklindeki bir ifadeye öğretmen adaylarının %29,4’ü “tamamen katılıyorum” ve %38,7’sinin de “kısmen katılıyorum” olmak üzere toplam %68,1’i bu fikre katıldıklarını söylemişlerdir. Öğretmen adaylarının % 90,5 gibi büyük bir çoğunluğu hizmet öncesinde öğretmenlik deneyimi kazandıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Tabloya bakıldığında öğretmen adaylarının okul deneyimi süresini verimli kullanmalarının farklılık gösterdiği açıkça görülmektedir (okul deneyimi süresini öğretmen adaylarının %19’luk bir kısmı çok verimli kullandığını, %38’lik bir kısmı kısmen verimli kullandığını, %28’lik kısmı verimli kullanmadığını ve %13’lük kısma da hiç verimli kullanmadığını ifade etmişlerdir) .

Bu bulgulardan, Okul Deneyimi II dersinin gerekli ve faydalı bir ders olduğu (%63), ancak tüm öğretmen adaylarını bu uygulamalardan aynı oranda faydalanmadığı sonucuna varılabilir. Yapılan bir araştırmada öğretmen adaylarının %89’unun iletişim kurma, %86’sının planlı çalışma, %80’inin derslere etkin katılım, %64’ünün öğretim programları, ders kitapları, öğrenci dosyaları ve değerlendirme konularında yararlı olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir (Köroğlu ve diğ.,2000). Başka bir çalışmada, “Okul deneyimi çalışmasının size yararlı olduğunu düşünüyor musunuz?” şeklinde sorulan bir soruya öğretmen adayları %62,1 evet, %19 kısmen ve %19 hayır cevabını vermişlerdir (Aşın, 2003).

II. Alt Amaçla İlgili Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı, “Öğretmen adaylarının uygulama okulu ve uygulama okulundaki etkinliklere ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmektedir.

Katılımcıların araştırma kapsamına alınan sorulara vermiş oldukları yanıtlar ve verilerin analizi Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmen adaylarının uygulama okuluna ilişkin görüşleri.

	TK		BK		K		KK	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrencilerle bireysel olarak çalışma imkânı buldum.	61	27,5	83	37,4	57	25,7	21	9,5
Öğrencilerle gruplar halinde çalışma imkânı buldum.	54	24,3	83	37,4	61	27,5	24	10,8
Okul deneyimi program süresi okulu ve öğrencileri tanımak için yeterli değildir.	18	8,1	60	27,0	77	34,7	67	30,2
Okul deneyimi öğretmenleri gerekli olan etkinliklerde bizlere yeterince yardımcı oldu.	70	31,5	97	43,7	35	15,8	20	9,1
Okul, idare ve öğretmenin etkinliklerle ilgili yapıcı öneri ve eleştirilerden yararlanamadım.	27	12,2	84	37,8	65	29,3	46	20,7
Okul deneyimi ile ilgili uygulanan program, uygulama okulundaki eğitim-öğretim faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir.	71	32,0	63	41,9	47	21,2	11	5,0
Uygulama okulu Okul deneyimi ile ilgili görevlerini yerine getirmekte isteklidir.	62	27,9	104	46,8	40	18,0	16	7,2
Uygulama okulundaki -rehber-öğretmenler yeterli mesleki bilgi ve tecrübeye sahip değildirler.	39	17,6	81	36,5	24	33,3	78	12,6

TK: Tam Katılıyor, BK: Biraz Katılıyor, K: Katılmıyor, KK: Kesinlikle Katılmıyor

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının önemli bir kısmı öğrencilerle hem bireysel hem de gruplar halinde çalışma fırsatı bulduklarını belirtmişlerdir. Yaklaşık %65 oranında öğretmen adayı uygulama süresinin okulu ve öğrencileri tanımak için yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu görüş, her bir öğretmen adayının bütün öğrencilerle değil sadece bir grup içinde yer alan öğrencilerle bireysel ve grup çalışması yapmalarından kaynaklanmış olabilir. Katılımcılar uygulama öğretmeni, okul ve idarenin görüş öneri ve tecrübelerinden genelde faydalandıklarını bildirmişlerdir. Etkinliklerle ilgili uygulama okulu öğretmenlerinin görüşlerinden yararlanamadıkları yönünde görüş bildiren öğretmen adayları, bunun bir sebebi olarak, uygulama okulu öğretmeni başına düşen aday öğretmen sayısının fazlalığından kaynaklandığını ileri sürmüşlerdir. Dikkat çeken önemli bir nokta da %73 gibi önemli oranda öğretmen adayı uygulama çalışmalarının okullardaki eğitim-öğretim programlarını olumsuz etkilediği görüşünü savunmuşlardır. Bu çalışmayı yürüten araştırmacılar öğrencilerin, öğretmen adaylarının anlattıkları konulara yoğunlaşmada biraz zorlandıklarını gözlemlemişlerdir. Bu durumu bilen uygulama öğretmenleri, öğretim programlarının akışını bozarak öğretmen adayları için ya daha basit konuları seçmekte ya da onların anlattıkları

konuları öğrencilerine tekrar anlatma yoluna gittiklerini ifade etmişlerdir. Yapılan bir araştırmada (Koroğlu ve diğ., 2000), okul deneyimi I ve II uygulamalarına katılan öğretmen adaylarının hemen hemen tamamı, uygulama öğretmenlerinin, uygulama etkinlikleri üzerine eğitilmeleri gerektiğini savunmuşlardır.

III. Alt Amaçla İlgili Bulgular

Üçüncü alt amaç “Öğretmen adaylarının fakülte okul koordinasyonuna ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmektedir.

Katılımcıların araştırma kapsamına alınan sorulara vermiş oldukları yanıtlar ve verilerin analizi Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmen adaylarının fakülte okul koordinasyonuna ilişkin görüşleri.

	TK		BK		K		KK	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Fakülteden görevli öğretim elemanlarının etkinliklerle ilgili yapıcı öneri ve eleştirilerden yararlandım.	50	22,6	77	34,7	58	26,1	37	16,7
Uygulama okulu ile fakülte arasında yeterli koordinasyon sağlandı.	23	10,4	75	33,8	77	34,7	47	21,2

TK: Tam Katılıyor, BK: Biraz Katılıyor, K: Katılmıyor, KK: Kesinlikle Katılmıyor

Tablo 4’teki verilere bakıldığında, öğretmen adaylarının görevli öğretim elemanı ile genelde iletişim halinde oldukları, görüş ve önerilerinden faydalandıkları söylenebilir. Ancak öğretmen adayları söz konusu iletişimin fakülteyle okul arasında sağlanamadığı kanısını taşımaktadırlar. Fakülte okul koordinasyonunun genelde fakülte yöneticileriyle Milli Eğitim İl Müdürlüğü yöneticileri ve okul idaresi arasında yapılması ve bu ilişkinin öğretmen adaylarının gözleminden uzak olması böyle bir kanıya varmış olmalarında etkili olmuş olabilir. Öğretmen adaylarına “Sizce Eğitim Fakültesi ile uygulama yaptığımız okul arasında Okul Deneyimi II kapsamında yeterli bir eşgüdüm (koordinasyon) var mıdır?” şeklinde yöneltilen bir soruya katılımcılar %8.8 evet, %38.6 kısmen ve %52.6 hayır yanıtını vermişlerdir (Anşın, 2003). Yine yapılan bir çalışmada, Milli Eğitim yöneticilerinin ve uygulama okulu öğretmenlerinin programla ilgili yeterli

bilgiye sahip olmadıklarını, buna bağlı olarak fakülte-okul işbirliğinin çok sınırlı kalması gibi bir sonucun ortaya çıkması ifade edilmektedir (Tutkun, 2000). Bütün bu verilerden sağlıklı bir okul deneyimi çalışması yapılabilmesi için bu program kapsamında görev alan fakülte yöneticileri ve sorumlu öğretim elemanları, ilgili Milli Eğitim İl Müdürlüğü yöneticileri, sorumlu okul idareci ve uygulama öğretmenlerinin kurs veya seminer gibi çalışmalarla bilgilendirilmesi gerektiği sonucuna varılabilir.

IV. Alt Amaçla İlgili Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt amacı, “Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile ilgili görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmektedir.

Katılımcıların araştırma kapsamına alınan sorulara vermiş oldukları yanıtlar ve verilerin analizi Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri.

	TK		BK		K		KK	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Okul deneyimi sırasında mesleki bilgilerimin yetersiz olduğunu fark ettim.	49	22,1	107	48,2	51	23,0	15	6,8
Okul deneyimi sırasında mesleki bilgilerimin yeterli olduğu fakat kendimi geliştirmem gerektiği kanaatine vardım.	101	45,0	92	41,9	21	9,5	8	3,6
Okul deneyimi sonunda öğretmenlik mesleğinin düşündüğümünden daha zor olduğunu farkına vardım.	88	39,6	65	29,3	52	23,4	17	7,7
Okul deneyimi sonunda öğretmenlik mesleğine atılma konusundaki isteğim arttı.	65	29,3	89	40,1	39	17,6	29	13,1
Öğretmenlik hayatımızda karşılaşılabileceğimiz sorunları okul deneyimi sayesinde önceden görme imkanımız oldu.	119	53,6	79	35,6	18	8,1	6	2,8

TK: Tam Katılıyor, BK: Biraz Katılıyor, K: Katılmıyor, KK: Kesinlikle Katılmıyor

Tablo 5’teki maddelere bir bütün olarak incelendiğinde, öğretmen adaylarının önemli bir kısmının öğretmenlik mesleğine ve bir öğretmen adayı olarak kendilerine bakışları uygulama sonrasında olumlu yönde değiştiği söylenebilir.

Öğretmen adaylarının %70 gibi yüksek bir oranda mesleki bilgilerinin yetersiz olduğunu belirtmeleri üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur. Bu durum öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri alanın öğretimine yönelik ve mesleki formasyon kazandırmaya yönelik, derslerden istenilen verimi alamadıkları veya bu derslerin amacına ulaşmadığını göstermektedir. Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu uygulama sonrasında mesleki açıdan kendilerini daha da geliştirmeleri gerektiğinin farkına vardılar. Uygulama öncesine kadar öğretmenlik mesleğini teorik olarak tanıyan öğretmen adaylarının uygulama sonrasında aktif rol almalarıyla birlikte bu mesleğin çok da kolay olmadığını bizzat yaşayarak görmüşlerdir. Uygulama dersleriyle birlikte yaşanan sıcak ve heyecan verici ortamın katılımcıların öğretmen olma isteklerini çok yüksek düzeyde etkilediği söylenebilir. Bu sonuç uygulama çalışmalarının öğretmen adayları için küçük bir tecrübe olmasının yanında mesleğe atılma konusunda güdüleyici olduğu söylenebilir. Bu durumu destekleyen bir çalışmada, öğretmen adaylarına yöneltilen “Okul deneyimi uygulamasının sizin öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutum geliştirmenize katkısı ne düzeyde olmaktadır?” şeklindeki bir soruya %50 çok, %27.6 orta, %17.2 az ve %5.2 hiç yanıtını vermişlerdir (Anşın, 2003).

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakışlarının uygulama çalışmaları sonucunda belirgin şekilde değişmesi, göreve atılmaları durumunda çağdaş ve donanımlı bir öğretmen olma gayreti içerisinde olacaklarının bir göstergesi sayılabilir.

V. Alt Amaçla İlgili Bulgular

Araştırmanın beşinci alt amacı, “Öğretmen adaylarının uygulama boyunca karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmektedir.

Katılımcıların araştırma kapsamına alınan sorulara vermiş oldukları yanıtlar ve verilerin analizi Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmen adaylarının uygulama sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri.

	f	%
Okul deneyimi süresi yeterince gözlem yapmamız için çok kısa	132	59,5
Okul deneyimi süresi gereğinden fazla	20	9
Uygulama okulu kaldığım yere çok uzak	125	56,8

Tablo 6. devam

Gereksiz dersleri gözlemledik	46	20,7
Okul deneyimi ile fakültedeki derslerin aynı günde olması bizi olumsuz etkiledi	82	36,9
Uygulama okulundaki idareciler bizimle yeterince ilgilenmediler	69	31,1
Uygulama okulundaki hizmetlerden yararlanamadık	87	39,2

Öğretmen adaylarının yaklaşık %60'lık bir kısmı okullardaki uygulama süresini yeterli olmadığı düşüncesindedirler. Çok az sayıda katılımcının uygulama süresini fazla olduğunu söylemesi de bu sürenin yetersiz olduğu görüşünü desteklemektedir. Uygulama süresinin 14 haftalık dönemde sadece haftada bir gün olduğu göz önünde bulundurulursa uygulamanın amaçlarına ulaşması açısından yetersiz olduğu söylenebilir.

Uygulama okullarının öğretmen adaylarının ulaşımı açısından uzak olması, öğretmen adaylarının sorun yaşadıkları ve zorlandıkları durumların başında gelmektedir. Milli Eğitim yöneticilerinin öğretmenlik uygulamalarının olabildiğince çok sayıda okullara yayılmasını talep etmesi öğretmen adaylarının bu sorunlarının büyümesinde önemli bir etken olarak düşünülebilir. Bu soruna bağlı olarak öğretmen adaylarının devamlarında aksamalar yaşandığı araştırmacılar tarafından gözlemlenmiştir.

Öğretmen adaylarının bir kısmı, gereksiz dersler gözlemlediklerinden, uygulamayla fakülte derslerinin çakışmasından ve okul idarecilerinin ilgisizliklerinden şikâyetçi olmuşlardır.

Öğretmen adaylarının %39'luk bir kısmı, uygulama okullarındaki hizmetlerden yeterince yararlanamadıkları görüşündedirler. Bu durumun sebepleri arasında, uygulama okulu imkânlarının fazla sayıda öğretmen adaylarının taleplerine karşılık verememesi ve fakülte-okul işbirliğinin yetersiz kalması söylenilebilir. Benzer sorunlar, bazı çalışmalarda da ifade edilmiştir; okul idaresinin uygulama çalışmalarında kontrol mekanizmasını sağlıklı işletmemesi, bazı uygulama öğretmenlerinin rehberlik etme konusunda tecrübesiz olması, bazı öğretim elemanları ve öğretmenlerin haftalık ders yoğunlukları dolayısıyla öğretmen adaylarıyla fazla ilgilenememeleri gibi nedenler sayılabilir (Anşın, 2003; Kudu ve diğ.,2006; Yoldaş, 2000).

SONUÇLAR

Çalışmada Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıfında öğrenim gören 222 öğrencinin Okul Deneyimi II uygulaması ile ilgili görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmanın sonuçları şöyle özetlenebilir.

- Okul Deneyimi II uygulamasının, öğretmen adayları için önemli ölçüde yararlı olduğu söylenilebilir. Bu uygulamalar öğretmen adaylarının kendilerini bir öğretmen gibi hissetmelerine ve öğretmenlik mesleğine karşı düşüncelerinin olumlu yönde değişmesine sebep olmuştur.
- Öğretmen adaylarının bir kısmı öğretmenlik mesleğinin tahmin ettiklerinden daha zor olduğunu fark etmiş bununla birlikte, uygulama dersleri ile öğretmenlik mesleğine olan ilgileri önemli ölçüde artmıştır. Yine çok sayıda öğretmen adayı uygulama çalışmasıyla birlikte deneyim kazanmış ve hizmet öncesinde eksikliklerini görme fırsatı bulmuşlardır.
- Fakülte- Uygulama Okulu arasındaki koordinasyon, okul idarecileri ile iletişim ve bazı uygulama öğretmenlerinin rehberlik etme becerileri öğretmen adaylarına göre yetersiz kalmıştır.
- Uygulama sonrasında öğretmen adaylarının mesleki açıdan kendilerini yetersiz görmeleri, fakültelerde uygulanan program üzerinde düşünülmesi gerektiği sonucunu doğurmaktadır.
- Uygulama süresinin yetersizliğini ve uygulama okullarının fakültele uzak olduğunu öğretmen adaylarının yarısından fazlası vurgulamıştır.

ÖNERİLER

- Fakülte-okul koordinasyonunu daha etkili yapılması öğretmen adaylarının motivasyonunu olumlu yönde etkileyebilir.
- Öğretmen adaylarının Okul Deneyimi II gözlem formlarının hazırlığı ve nasıl etkili kullanılacağı, değerlendirmenin nasıl yapılacağı ve diğer uygulama belgeleri ile ilgili daha açık ve somut bir şekilde fakülte uygulama

koordinatörü ve ilgili öğretim elemanı tarafından bilgilendirilmesi verimliliği artırabilir.

- Uygulama öğretmenlerinin kurs ve seminer gibi programlarla öğretmen adaylarına rehberlik etme konusunda bilgilendirilmeleri programın işleyişine olumlu katkı sağlayabilir. Rehberlik konusunda donanımlı olan bir uygulama öğretmenin öğretmen adayının mesleki gelişimine katkı sağlayacağı açıktır.
- Fakülte ders programlarına öğretmen adaylarının kendilerini mesleki açıdan yetersiz gördükleri alanlarda eğitim alabilecekleri seçmeli veya yan alan derslerinin konması faydalı olabilir.

KAYNAKLAR

- Aksu, M.B. (2000). Uygulamanın 2. Yılında Okul Deneyimi-I Dersinin Değerlendirilmesi (İnönü Üniversitesi Örneği) İnönü Üniv. **Eğitim Fakültesi Dergisi**, S.1, 48–56.
- Anşın, S. (2003). Alan Dışı Okul Deneyimi II Uygulamasının Kurumsal, Yöntemsel Ve Güdüsel Sonuçları, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, 2(7), 65–74. (<http://www.e-sosder.com>). 06.06.2007 tarihinde alınmıştır.
- Arı, A. ve Kiraz, E.(1999). Okul Deneyimi Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, **III. Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, 307–310, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Arseven, Ali D. (1994). **Alan Araştırma Yöntemleri**, Gül Yayınevi, Ankara
- Azar, A. (2003). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşlerinin Yansımaları, **Milli Eğitim Dergisi**, Yaz 2003, S.159.
- Baytekin, Ç. Kıyıcı, M.ve Horzum, M.B. (2002). Okul Deneyimi-I Dersinin Öğrenme ve Öğretme Ders Teknolojisi Açısından Saptanması, **The Turkish Online Journal of Educational Technology**, 1(1), Article 9. (www.tojet.net). 11.07.2007 tarihinde alınmıştır.
- De Jong, G.M. (2000). **Understanding change and curriculum implementation**. Unpublished Doctoral Dissertation. University of Alabama at Birmingham.

- EARGED (1993). **Model for Curriculum Development**, Ankara.
- Gürbüztoğ, O. (2000). Eğitim Fakülteleri Programlarında Yer Alan Okul deneyimi I, Çalışmalarının Değerlendirilmesi, **II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu**, 10–12 Mayıs 2000, Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Harmandar, M., Bayrakçeken, S., Kıncal, R., Büyükkasap, E.ve Kızılkaya, S. (2000). Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde Okul Deneyimi Uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi, **Milli Eğitim Dergisi**, Sonbahar 2000, S.148.
- Hurd, P.D. (2000). Science Education for the 21st Century. *School Science and Mathematics*, 100(6), 282–289.
- Karasar, N. (1998). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kavcar, N., Sılay, İ., Çakır, M.ve Aygün, M. (1999), Okul Deneyimi Dersi Üzerine Bir İnceleme, **III. Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, 285-289, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Korkmaz, İ. ve Akbaşı, S. (2000). Okul deneyimi II Çalışmasının Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi, **Eğitim Araştırmaları**, 2, 1–3.
- Koroğlu, H., Başer, N. ve Yavuz, G. (2000) Okulda Uygulama Çalışmalarının Değerlendirilmesi, Hacettepe Üniv. **Eğitim Fakültesi Dergisi**, 19, 85–95.
- Kudu, M., Özbek ,R. & Bindak R. (2006). Okul deneyimi I dersine ilişkin öğrenci algıları (Dicle Üniversitesi örneği), **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, 5(15), 99–109.
- Özdemir Ş.Ahmet ve Çanakçı Orhan. “Okul deneyimi II Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretim-Öğrenme Kavramlarına ve Öğretmen-Öğrenci Rollerine Bakış Açılımları Üzerindeki Etkileri”, **İlköğretim-online**, 4(1), 73–80. (<http://ilkogretim-online.org.tr/vol4say1/v04s01m7.pdf>). 01.04.2007 tarihinde alınmıştır.
- Strage, A.A. & Bol, L. (1996). High school biology: what makes it a challenge for teachers? **Journal of Research in Science Teaching**. 33(7), 753–772.
- Selçuk, Z. (2000). **Okul Deneyimi ve Uygulama**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Tutkun, Ö.F. (2000). Yeniden yapılanma sürecinde fakülte uygulama işbirliği ve uygulamada karşılaşılan sorunlar, **II. Ulusal Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu**, 10–12 Mayıs 2000, Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Yoldaş, C., Aycan, Ş., Arı, E., Türkoğuz, S. (20002). Okul Deneyimi Uygulamalarının Teknik Eğitim Fakültesi ve Eğitim Fakültesindeki Öğretmen Adaylarına Etkilerinin Karşılaştırılması, (http://www.fedu.metu.edu.tr/UFBMEK-5/b_kitabi/PDF/OgretmenYetistirme/Poster/t268d.pdf). 19.06.2009 tarihinde alınmıştır.

YÖK. (1998). Fakülte-Okul İşbirliği, YÖK Dünya Bankası Milli Eğitim Geliştirme Projesi, **Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi**, Ankara.

YÖK. (1999). Aday Öğretmen Kılavuzu, YÖK Dünya Bankası Milli Eğitim Geliştirme Projesi, **Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi**, Ankara.